

PAGĖGIAI ŠIS KRAŠTAS KAIP MUZIKA...

LANKYTINOS PAGĖGIŲ KRAŠTO VIETOS

Pagėgių kraštas išsidėstęs istorinėse skalvių genties šiaurinėse žemėse ir gali būti laikomas garbingos baltų genties sostine. Šiandien jam priklauso Stoniškių, Natkūkių, Pagėgių, Lumpėnų ir Vikiškių seniūnijos, Jungiančios 101 kaimą, kuriuose gausu lankytinų vietų.

Pagėgiuose, miesto parko centre, praėlis susiruošė pasigrožti **paminklu, simbolizuojančiu Mažosios ir Didžiosios Lietuvos susijungimą**. Akmenyje iškalta motina, ant rankų laikanti kadiķį, simbolizuoja Didįjąją Lietuvą, prie savęs priklaudusių Mažąjąją Lietuvą. Paminklas pastatytas 2005 m., skulptorius – Stjepanas Juška.

Pagėgių kraštas didžiuliais **unikaliu architektūros paveldu**, kuriame ryškii senosio kaimo medinė, molinė liaudies architektūra su įvairia puošyba, tam kraštui būdinga ornamentika. Išlikę pastatai ir šiandien turi architektūrinę bei istorinę vertę. Pagėgius puošia prieš Antrąją pasaulinę karą statytų **vilų gatvė** (Žemaičių g.), **Birutės gatvės unikalūs mūriniai pastatai**, gatvės pabaigoje – **geležinkelio stotis**, čia pat ir **Valkų globos namai** (Vilniaus g. 46), 1934–1939 m. – Kristijono Donelaičio gimnazija. Išlo metu ji buvo viena moderniausių švietimo įstaigų Lietuvoje, pastatyta pagal dailininko A. Erako ir architekto K. Makviliailio projektą. Senosios architektūros pavyzdžiais laikytini **Pagėgių policijos komisariato** (Jaunimo g. 2), **Senelių globos namų** (Žemaičių g.) pastatai.

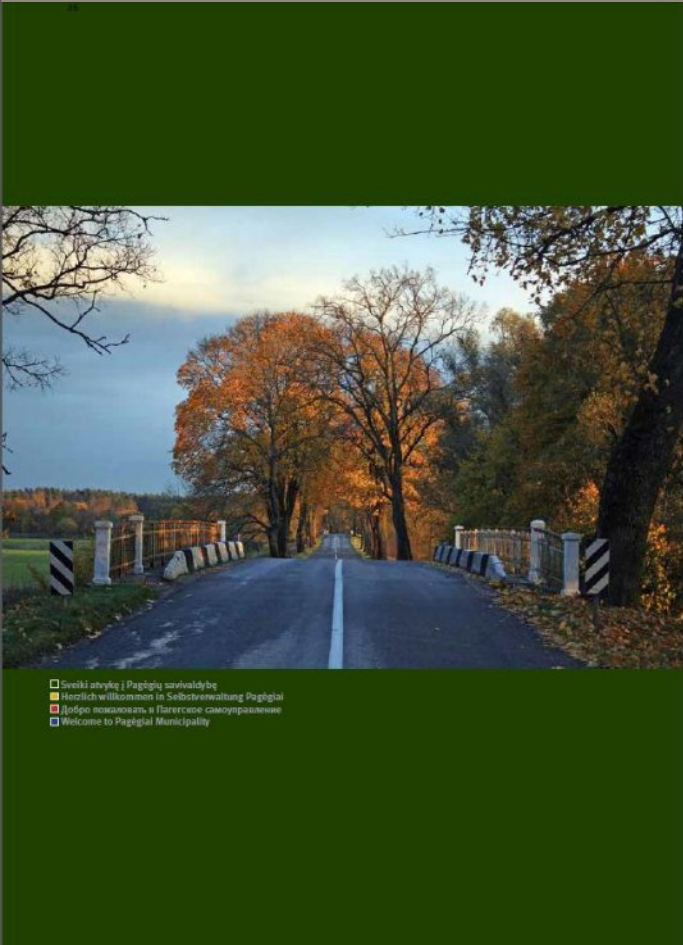
Pagėgių **Algimanto Mackaus gimnazija** (Vilniaus g. 3) yra Pagėgių Kristijono Donelaičio gimnazijos tradicijų perėmėja ir tęsėja. Po 2005 m. rekonstrukcijos buvo atidarytas antrasis korpusas, 2006 m. rugsėjo 1-ąją atidarymo iškilinėse dalyvavo LR Prezidentas Valdas Adamkus. 2008 m. birželio 12 d. Pagėgių vidurinės mokyklos bazėje įsteigta gimnazija, jai suleiktas Algimanto Mackaus vardas. Čia 2003 m. įsteigtas **poeto muziejus**. Jame eksponuojama ir saugoma poeto, jo šeimos ir artimųjų originalios nuotraukos ir kopijos, kurių daugumą muziejui padovanojo poeto mama M. Mackienė. Poeto **A. Mackaus gimtasis namas** (Vytauto g. 6) pažymėtas memorialine lentele. Skulptorius Regimanto Midrickio sukurta memorialinė lenta Vydošo gatvėje, ant namo, pažymėto 13-uoju numeriu, mena čia gyvenusią ir kūnusią krašto šviesuolę, **rašytoją Bronę Savickienę**.

Pagėgiuose aplankykite **maldos namus** – evangelikų liuteronų bažnyčią (Vilniaus g. 4), Pagėgių kapinių koplyčią, Pagėgių Švento Knyčiaus bažnyčią (Vydošo g. 8), kurioje pergyveno nelengvas istoriškai permainingas laikas: buvo naikinami, atstatomi, vėl prisiūkė naujam gyvenimui. Pagėgiškių rūpesčiu gražiai prižiūrimas **Antrąjo pasaulinio karo aukų kapinės** (Žemaičių g.), kuriose amžinojo poilsio atgala per 1500 karių, tarp jų ir lietuvių, **Antrąjo pasaulinio karo belaisvių stovykla po atviru dangumi**, Buchenvaldo koncentracijos stovyklos filialas „Ola ger-53“, įkurta 1944 m. Pagėgių miške, į šiaurės vakarus nuo miestelio, veikė iki 1945 m. Čia žuvo apie 10 tūkst. karo belaisvių, jiems atminti 1977 m. stovyklos vietoje įkurtas **memorialas**, 2005 m. atidengtas naujas juodo akmens paminklas su menininko Stasio Krassausko gravūra iš jo sukurto ciklo „Amžinai gyvi“. Paminklinės plokštelės autoriai – Vytautas Mockus ir Jonas Jankus.

Siekiant išsaugoti Nemuno žemupio kraštovaizdį, jo gamtinių ekosistemų bei kultūros paveldo vertybes, jas tvarkyti ir racionaliai naudoti, 1992 m. įkurtas **Rambynio regioninis parkas**, kurio teritoriją puošia pažintiniai takai, įrengtos teritorijos apžvalgos ir atokvėpio vietos bei informaciniai stendai, piliaikainiai pabūtyti turistams lankyti.

Legendomis ir padavimais garsėjantis **Rambynio kalnas** yra dešiniajame Nemuno krante, tarp Birėnų ir Bardžių kaimų. Manoma, kad Rambynio buvo dvarinis skalvių centras. Kadaiise didingas kalnas laikytas šventu, jį garsino Eduardas Gizevičius, Otto Glagau. Nuo XIX a. pab. ant Rambynio kalno švenčiamos Joninės. Nuo Rambynio kalno atstveria puikus kraštovaizdis, galime pabūtyti į didingą Nemuną ir į kitą jo krantą, kuriame plūka akimi įžvelgime Tūžės ir Ragainės bažnyčių bokštus, miestų panoramą. Rambynio kalnas svarbus ne tik Pagėgių kraštui, Mažajai Lietuvai, jis neabejotinas nuo visos Lietuvos, simbolizuoja lietuvių puoselėjimo idėjas, raštijos, lietuviškų tradicijų, apėgių, yra lietuvių tautinio pasididžiavimo, savitos lietuviškos kultūros išsaugojimo simbolis. 2011 m. skulptorius, Nacionalinės premijos laureato Regimanto Midrickio sukurta naujasis **Rambynio sukuras** atidengtas minint 115-ąsias Joninių švenčių ant Rambynio kalno metines.

Nuo XIX a. pab. su pritraukomis iki šiių dienų ant **Rambynio kalno švenčiamos Joninės**. Mažosios Lietuvos patriarcho vadinamas Martynas Jankus su bendražygiais pradėjo burti kultūrinės draugijos, kurių susibūrimo vieta tapo Šventas Rambynio kalnas. Joninės šiame krašte turėjo grafas Ieta-Blaas tradicijas, jis neatsiejamas nuo Mažosios Lietuvos didžiavųjų – Vy-

- ☐ Sveiki atvykę į Pagėgių savivaldybę
- ☐ Herzlich willkommen in Selbstverwaltung Pagėgiai
- ☐ Добро пожаловать в Пагегийское самоуправление
- ☐ Welcome to Pagėgiai Municipality

- ☐ Paminklas, simbolizuojantis Lietuvos ir Didžiosios Lietuvos susijungimą, skulptorius Stjepanas Juška.
- ☐ Ein Denkmal, das die Vereinigung von Klein- und Großlitauen symbolisiert, Bildhauer Stjepanas Juška.
- ☐ Памятник, символизирующий объединение Малой и Большой Литвы, Скульптор – Стjepанас Юшка.
- ☐ A monument symbolizing the joining of Lithuania Minor and Lithuania proper, Sculptor Stjepanas Juška.

Vilkyškiai plantinė
 Molkerei von Vilkyškiai
 Вилькишкинский молочный завод
 Vilkyškiai Dairy

Garsieji Vilkyškiai plantinės siera
 Berühmte Käseherstellung der Molkerei von Vilkyškiai
 Знаменитые сыры Вилькишкинского молочного завода
 The famous cheese of the Vilkyškiai Dairy